

Наталія МАРЧУК,
*вчителька інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»
Малиницького ліцею Розсошанської сільської ради*

Фінансова грамотність як складова добробуту в контексті викладання курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

Добробут людини в сучасному суспільстві дедалі більше визначається не лише рівнем матеріального забезпечення, а й умінням відповідально ставитися до власних ресурсів, приймати зважені рішення та прогнозувати наслідки власної фінансової поведінки. Саме тому фінансова грамотність розглядається як важлива складова життєвої компетентності, тісно пов'язаної зі збереженням здоров'я, безпеки та соціальної стабільності.

У контексті реалізації ідей Нової української школи особливого значення набуває інтегрований підхід до навчання, який забезпечує формування ключових компетентностей на основі реальних життєвих ситуацій [1, с. 5–7]. Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут», що відповідно до Державного стандарту належить до соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі, створює умови для цілісного усвідомлення учнями взаємозв'язку між фінансовою поведінкою, особистим добробутом і якістю життя. Важливо, що одна з груп очікуваних результатів цієї галузі окреслюється поняттям «добробут», що безпосередньо пов'язує зміст курсу з формуванням фінансової грамотності в базовій школі.

Фінансова грамотність у межах базової середньої освіти визначається як здатність учнів застосовувати знання про доходи, витрати, заощадження та фінансові ризики у повсякденному житті, ухвалюючи відповідальні рішення [2, с. 17]. Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, її формування відбувається в межах соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі, що підкреслює значення фінансової культури для добробуту особистості.

Зміст підручників інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для 5–8 класів авторського колективу Т.В.Воронцової демонструє послідовний і віковозумовлений підхід до розвитку фінансової грамотності учнів.

У підручнику для 5 класу фінансові питання подаються через прості життєві ситуації. Так, у завданні, пов'язаному з організацією продажу лимонаду під час шкільного заходу, учням пропонується підрахувати витрати на інгредієнти, визначити дохід і обчислити прибуток [3, с. 29]. Це завдання формує початкові уявлення про співвідношення доходів і витрат та спонукає до усвідомлення значення раціонального використання коштів для досягнення добробуту.

У 6 класі фінансовій грамотності відведено окремих параграф (28), завдання якого розширюють навички, що передбачають планування особистого або сімейного бюджету, визначення пріоритетних витрат і можливостей заощадження [4, с. 175]. Окремі розділи параграфа присвячені знайомству з новими термінами, що пов'язані з економічною діяльністю, а також залучають до аргументованого обговорення важливості податків. Аналіз таких ситуацій сприяє формуванню відповідального ставлення до фінансових ресурсів і розумінню обмеженості можливостей, що є необхідною умовою стабільного добробуту.

Матеріали підручника для 7 класу орієнтовані на розвиток критичного мислення у сфері споживчої поведінки. Учні навчаються аналізувати рекламні повідомлення, порівнювати ціну й якість товарів, оцінювати доцільність покупок [5, с. 223–224, 248]. Такі завдання сприяють формуванню навичок фінансової безпеки та запобіганню необґрунтованим витратам.

У підручнику для 8 класу фінансова грамотність поєднується з елементами підприємливості та довгострокового планування. Щоправда більше уваги надається культурі споживання та енергоефективності, наприклад, завдання «Як купувати відповідально і допомагати своєму місту». Учням пропонується розробляти прості мініпроекти, що передбачають дослідження місцевих виробників в контексті місцевої економіки [6, с. 229–230]. Це сприяє усвідомленню взаємозв'язку між фінансовими рішеннями, особистою відповідальністю та майбутнім добробутом.

Отже, інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» відіграє важливу роль у формуванні фінансової грамотності учнів як складової їхнього добробуту, що відповідає групі результатів «Добробут» соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі. Послідовне ускладнення змісту навчальних завдань у 5–8 класах забезпечує розвиток фінансових знань і практичних умінь, необхідних для повсякденного життя, та відповідає компетентнісному підходу Нової української школи.

Важливо зазначити, що з 2025–2026 навчального року в усіх закладах загальної середньої освіти України у 8 класі в межах соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі запроваджений курс «Підприємництво і фінансова грамотність». Це підсилює значущість інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», оскільки сформовані в учнів у 5–7 класах фінансові уявлення, навички планування та відповідальної споживчої поведінки стають підґрунтям для подальшого системного опанування фінансової грамотності.

Використані джерела

1. Концепція Нової української школи. – Київ: МОН України, 2016. – 40 с.
2. Державний стандарт базової середньої освіти: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. – Київ, 2020. – 64 с.
3. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьева І. В., Хомич О. Л. Здоров'я, безпека та добробут: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ: Алатон, 2022. – 256 с.
4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьева І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ: Алатон, 2023. – 192 с.
5. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьева І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ: Алатон, 2024. – 280 с.
6. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьева І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ: Алатон, 2025. – 256 с.